

PRO-MEMORIA

dr Miroslava V. Derenko (1967-2024)

dr Miroslava V. Derenko (1967-2024)

fot. Dmitry Plotnikov

Dnia 29 stycznia 2024 r. międzynarodowe środowisko genetyków populacyjnych i sądowych straciło wybitnego naukowca i eksperta oraz cenioną i lubianą koleżankę – w wieku 56 lat, po ponad ośmiu latach zmagania się ze śmiertelną chorobą zmarła w Magadanie nad Morzem Ochockim dr Miroslava V. Derenko. Urodziła się w Kraju Nadmorskim (Federacja Rosyjska) 28 października 1967 r. Była absolwentką Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Irkuckiego Uniwersytetu Państwowego. W latach 1995-1996 studiowała ewolucję molekularną na Uniwersytecie Alaski, Fairbanks (USA) w Instytucie Biologii Arktycznej, pod kierunkiem prof. Geralda F. Shieldsa. Stopnie kandydata nauk biologicznych oraz doktora nauk (odpowiedniki polskich stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego) uzyskała odpowiednio w latach 1997 i 2010 w moskiewskim Instytucie Genetyki Ogólnej N. Vavilova. Od 1992 r. aż do przedwczesnego odejścia na początku 2024 r., pracowała w Laboratorium Genetyki Instytutu Biologicznych Problemów Północy (Magadan). W latach 2001 oraz 2006 była profesorem wizytującym w Katedrze Medycyny Sądowej Collegium Medium w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dr Miroslava V. Derenko była wybitnym specjalistą w zakresie genetyki populacyjnej oraz filogeografii populacji ludzkich zamieszkujących północną Eurazję. Jej szczególne zainteresowania dotyczyły rdzennych populacji południowej i północno-wschodniej Syberii oraz Azji centralnej i wschodniej, w kontekście prahistorycznych migracji ludzi współczesnych z tych obszarów i ich roli w zasiedlaniu Ameryk. Była również zaangażowana w badania biologii populacji regionów arktycznych i subarktycznych w aspekcie ich przystosowań do ekstremalnie niskich temperatur oraz diety wysokotłuszczowej. W swoich badaniach wykorzystywała różne markery genetyczne, zarówno haploidalne, jak i autosomalne, dane pełnogenomowe oraz szeroką paletę metod statystycznych i filogenetycznych. Współpracowała z wiodącymi ośrodkami naukowymi na świecie, co znalazło swój wyraz w publikacjach w tak renomowanych czasopismach jak *Science*, *Nature*, *American Journal of Human Genetics* czy *Genome Research*. Według bazy *Web of Science* jej prace były cytowane przeszło 3700 razy, a indeks Hirscha wyniósł 33.

Niezależnie jednak od imponujących wskaźników bibliometrycznych i szerokiej rozpoznawalności jej dorobku w międzynarodowym środowisku naukowym, dr Derenko była jednym z tych naukowców zajmujących się szeroko rozumianą genetyką populacyjną, którzy przyczynili się do oczywistej z dzisiejszego punktu widzenia implementacji metod filogenetycznych w genetyce sądowej. Stało się tak m.in. za sprawą jej badań nad genomiką mitochondrialną populacji europejskich i azjatyckich, które prowadziła od przeszło dwóch dekad we współpracy z zespołem Katedry Medycyny Sądowej CM UMK. Nasze wspólne prace z jednej strony wzbogaciły zasoby populacyjnych baz danych wykorzystywanych dla celów sądowych (m.in. EMPOP i YHRD), z drugiej zaś unaocznily potrzebę wykorzystania technik filogenetycznych w procedurach kontroli jakości danych. Jako biegli z zakresu genetyki sądowej wiele się od niej nauczyliśmy, nabierając dojrzałej i krytycznej refleksji na temat naszego warsztatu laboratoryjnego oraz interpretacji wyników.

W następstwie długoletnich osobistych kontaktów, będziemy pamiętać Mirosławę jako Koleżankę niezwykle pogodną, skłoną do natychmiastowej pomocy i służenia innym swoją ogromną wiedzą i doświadczeniem. Jej optymizm i niezwykle hart ducha udzielał się wszystkim pracownikom naszej Katedry. Nie ulega wątpliwości, że został on wypracowany przez lata spędzone w trudnych realiach dalekowschodniego ośrodka naukowego położonego w odległej azjatyckiej części Rosji, z której o wiele bliżej było na Alaskę czy do Tokio, niż do Moskwy. Nasi nauczyciele akademiccy pracowali z Mirosławą nad danymi, a z technikami lubiła sama spędzać czas w laboratorium od wczesnego rana do późnych godzin nocnych. Nigdy na nic się nie skarżyła – ani na politykę, ani na niedofinansowanie i braki aparaturowe, ani tym bardziej na swój stan zdrowia. Była jednym z naukowców, którzy największego potencjału upatrywali w wytrwałej pracy, dociekliwości i pomysłach, a nie w nowinkach technologicznych. Te ostatnie doceniała i wykorzystywała, lecz nie traktowała ich jako substytutu samodzielnego zdobywania wiedzy i kształtowania charakteru.

Będzie nam jej bardzo brakowało... R.I.P.

Tomasz Grzybowski
*Katedra Medycyny Sądowej Collegium Medicum w Bydgoszczy
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*

Date:
date of submission | data nadesłania: **09.02.2024**
acceptance date | data akceptacji: **10.02.2024**